

OKKO LEO
TURISTI
NTAMO

TURISTI

Okko Leo

TURISTI

Post-apokalyptinen tutkielma
kolonisaatiosta

JÄLKISANAT

Hanna Helavuori

NTAMO

Helsinki

2 0 2 4

KIITOKSET

Juho Gröndahl, Hanna Helavuori,
Marko Järvikallas ja Pipsa Lonka sekä
työskentelyn tukemisesta Taiteen edistämiskeskus

NÄYTELMÄN ESITYSOIKEUKSIA VALVOO

Agency North Oy

© 2024 OKKO LEO & HANNA HELAVUORI (jälkisanat)

ISBN 978-952-215-913-7

ULKOASU & TAITTO

Göran de Kopior

KANNEN KUVA

Anonyymi, *Kosiskelu* (1876), Wellcome Images

VALMISTAJA

BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

NTAMO

Helsinki 2024

www.ntamo.net

Näytelmän tapahtumat sijoittuvat 2200-luvulle vedenpaisumuksen jälkeiseen aikaan. Veden täyttämä maailma on sirpaloitunut, eivätkä jäljelle jääneet yhteisöt ole tietoisia toistensa olemassaolosta. Näytelmässä kuvataan keräilijäheimoa, mushroomitsalössiä, jonka maailmankuva perustuu sieniin ja sienestykseen. Heimo elää lajityypilleen ominaisella tavalla ja heimolaiset ovat laji lajien joukossa. Tämä merkitsee sitä, että vaikka he elävät sopusoinnussa luonnon kanssa, heidän olemisensa ja ajattelunsa on kapeaa ja itsekästä. He eivät aiheuta mittavaa tuhoa ympäristössään, koska heidän olemisensa on mittakaavassa muun oliokunnan kanssa. Samassa metsässä elää myös sienestäjien syvästi halveksuma berrylössi, marjanpoimijoiden heimo, jonka olemassaolo perustuu marjastukseen. Heimojen eripurassa on pohjimmiltaan kysymys ideologiasta: marjanpoiminta on keräilyä, kun taas sienestys on metsästystä ja siten sienestäjien mielestä arvostetumpaa, koska se vaatii enemmän taitoa ja ymmärrystä. Tämä maailmankatsomus perustuu Vladimir Solouhinin sienikirjan Kolmas metsästys ((Tretja ohota). Suom. Kari Klemelä (1988). Nastamuumio, Helsinki 2009) opetuksiin. Se on myös ainoa kirjallinen teos, jonka näytelmän mushroomitsalössin esivanhemmat onnistuivat pelastamaan vedenpaisumuksesta.

HENKILÖT

TURISTI ihminen

KÄÄPÄ epämuodostunut, evoluution tuomia viitteitä sienimäisyydestä; sukupuoli määrittelemätön.

TATTI epämuodostunut, evoluution tuomia viitteitä sienimäisyydestä; sukupuoli määrittelemätön.

HERKKU epämuodostunut, evoluution tuomia viitteitä sienimäisyydestä; sukupuoli määrittelemätön.

SEITIKKI heimon väkivaltavastaava; epämuodostunut, evoluution tuomia viitteitä sienimäisyydestä; sukupuoli määrittelemätön.

MESTARI / SUURSIENI heimon henkinen johtaja; todella epämuodostunut, evoluution tuomia viitteitä sienimäisyydestä; menettänyt kyvyn liikkua omin avuin; sienetty yhä enemmän näytelmän edetessä; sukupuoli määrittelemätön.

VAHVERO epämuodostunut, evoluution tuomia viitteitä sienimäisyydestä; saanut syntymänsä viime kesänä; sukupuoli määrittelemätön.

MARJANPOIMIJOIDEN KUNINGAS epämuodostunut epämiellyttävästi; sukupuoli määrittelemätön.

JESSICA tosi-tv-osallistuja.

JERE tosi-tv-osallistuja.

JUONTAJA tosi-tv-osallistuja.

Näytelmän raakakäännöksestä vastaa teoksen kirjailija. Mikäli esityksessä käytetään tekstitystä, olisi suotavaa, että käännös laadittaisiin uudelleen esimerkiksi Turistin näkökulmasta.

Näytelmä on mahdollista toteuttaa viidellä henkilöllä.

Lainaukset: Solouhin 1988/2019.

PROLOGI

Mestari on saapunut sienirihmaston palvontapaikan luokse.

MESTARI

Oi bamlaas malle, Greittis Grande diversity Ritsmastos.
Oi oolis infinitos Ritsmastos, switsaa metanolits maitselis, luritellos
antifiltteros pravdastos, harasoo.
Puhu minulle, suuri kunnioitettu moninainen rihmasto.
Oi, ikuinen rihmasto, välitä meille tositieto, kerro koko totuus.

Rihmasto ilmoittaa mestarille totuuden.

MESTARI

”Transformasionis ollos permanentes, mat transformasions est volte
drastikos laikkis gutsis flammes mits böörnaa tutto fronttis: buenas undis
bädis, alles giovanne infanttis undis gammales. Achtung faiöristas speeles
ninos.”

”Muutos on pysyvää, mutta muutos on joskus raju aivan kuin metsän
liekit, jotka polttavat kaiken edestään: hyvässä ja pahassa, nuorukaiset ja
vanhukset. Varo tulella leikkiviä lapsia.”

Poettico complicata! Mits täks alles miinaa? Mits mait tänkkis?
Tänkkis tättis eller töttis? Ollos demandos secondo entras Greittis Fungi?
Mostee terminaattor merdeks ollos ninos, daa...? Njet...? Mait njettis znaijaa
ingelis, mit bamlaa. Tookkis meeras, luritellos laudlii claudii, capitoo?
Monimutkaista! Mitä tämä tarkoittaa? Mitä tästä pitäisi ajatella?
Tarkoittaako tämä Suursienen toista tulemistä?
Pitääkö kaikki lapset tappaa? Ei...? En ymmärrä yhtään, mistä puhut.
Puhu lisää ja selitä selvemmin?

Mestari kuuntelee rihmastoa.

MESTARI

Lössis destineitsönitsit o clousattu tillsammansis infinotos.

Mits tättis miinaa? Njettis murdesta ninos?

Heimon tulevaisuus on sidottu yhteen. Mitä tämä merkitsee?

Eikö lapsia saakaan tappaa?

Mestari kuuntelee. Rihmasto ei enää vastaa.

MESTARI

Ritsmastos tookkis silensoo. Responsaa laikkis desertum bamlas corpus.

Rihmasto vaikenee. Vastaa kuin aavikko puhuu kuolleelle.

*Mestari kaivaa jemmastaan oluen (niitä on mittava kokoelma),
aukaisee sen, että suhahtaa, ja ottaa pitkän kulauksen. Soittaa kelloa.
Hetken kuluttua Seitikki ilmestyy paikalle.*

MESTARI

Transporttis mai corpus soovaa vagonitsa soliferitsa.

Vie minut asuntovaunuuni.

SEITIKKI

Jah, jaaggis Greittis Mästeritsa etecis.

Kyllä, mestarini.

Seitikki kärrää mestarin pois.

1. NÄYTÖS

1. KOHTAUS

Aamuhämärä. Eteemme aukeaa koko yhteisö: edustalla muutamia vanhoja Solifer-tyyppisiä asuntovaunuja, jonkinlainen Suursientä esittävä toteemi, kasvihuone, puucee jne.

Kääpä raahaa Turistia ja yrittää olla huomaamaton. Tatti on piilossa juomassa kaljaa. Huomattuaan Käävän hän kätkee pullon.

TATTI

Kes kuk haa o?

Kuka hän on?

KÄÄPÄ

Mai navig meibis boordel, jaa jaa, mait nou, daa, njet permossoo
volkkaa boordel, harasoo.

Olin rajaseudulla, kyllä kyllä, minä tiedän, ei ole lupaa mennä sinne?

TATTI

Boordel?

Rajalla?

KÄÄPÄ

Jah...

Kyllä...

Katselevat Turistia.

TATTI

Ka grande molto maximus malboona!
Kuinka ruma hän onkaan!

KÄÄPÄ

Daa, greitti diskusti...
Kyllä, hyvin ruma...

TATTI

Puzlo lärvis, njettis humanista persona.
Rumat kasvot, lieneekö edes ihminen.

KÄÄPÄ

Luukkaas ko ollos holotnas, hytisoo tarisoo fingeroot vispoo jaajaa.
Njet o chillannu moltoo daagenii –
Katso kuinka on kylmissään, hytisee ja tärisee, sormet vipottaa, aijai.
Ei ole levännyt päiväkausiin –

TURISTI

Vettä...

TATTI

Mit et eller pamlattas larisoo?
Mitä se sanoi?

KÄÄPÄ

Hablaa orggis antiquus tookkii.
Puhuu muinaista kieltä.

TATTI

Soundis mait earis *Greittis Bookkis* lingustaa –
Kuulostaa *Suuren Kirjan* kieleltä –

KÄÄPÄ

Salee.

Totta.

TATTI

Ollos Eilienista Greittis Vismanni?

Onko Muukalainen Suuri Tietäjä?

KÄÄPÄ

Njettis presentistas Vismannista?

Ei näytä Tietäjältä.

TURISTI

Vettä...

KÄÄPÄ

Jäbä wollee vodaa!

Se haluaa vettä!

TATTI

Daa, natuurlist, koh mai kän vidii –

Kai sen nyt näkee –

KÄÄPÄ

Mautti deserttii, lipsit crispit –

Suu kuiva, huulet rohtuneet –

Nauravat.

TATTI

Bläsi glitter rypys drai colorfulli volgaare –

Naama kiiltelee rypyssä, kuinka värikäs ja vastenmielinen –

TURISTI

Antakaa vettä...

TATTI

Luukkaas kassikaan.

Tarkista reppu.

*Tatti ja Kääpä repivät turistilta repun selästä. Siellä on kaikenlaista
Turistille tarpeellista tavaraa, muun muassa satelliittipuhelin.
Esineitä ihmeteltyään he viskelevät ne yksi kerrallaan pusikkoon.*

TATTI

Meitselis njet olles pectopah. Sal o baddis attitudes und driimi vaades, ets
wodaa, servestakaa vodaa snellist, viddu snellist!

Tämä ei ole mikään ravintola. Sinulla on ikävä asenne ja kuvitelma, että
meidän pitäisi olla tarjoilemassa täällä sinulle vettä!

KÄÄPÄ

Neverieveri njettis vidastas grande spede laikkis duukkelis!

En ole koskaan nähnyt yhtä suurta typerystä kuin sinä!

TATTI

Miks täks neimiks?

Minkä nimen annamme hänelle?

Tauko.

KÄÄPÄ

Koos tas eilien, neimeks fittaa Turismos.

Koska hän on muukalainen, nimeksi sopisi Turisti.

TURISTI

Minun nimeni on Nooa.

TATTI

Turismos? Josselis ollos parasita?

Turisti? Entä jos hän on vakoilija?

KÄÄPÄ

Njet luukkis laikkis parasita. Turismos! Tos greitti neimi!

Ei näytä vakoilijalta. Turisti! Se on loistava nimi!

TATTI

Turismos, alles grattis.

Turisti, olkoon niin.

KÄÄPÄ

Jah, harasoo!

Kyllä!

TATTI

Ka ko Turismos huurtees fingeris topit lakunas.

Katso, kuinka Turistin sormenpäät ovat paleltuneet mustiksi.

KÄÄPÄ

Sal posket sinobeerisen bluut, lipsit purplet ko himmel darkin natten.

Sinun poskesi ovat sinertävät, huulet violetit kuin yö.

TATTI

Fainaaks Turismos, et sa heddiboltsis o aicis und bläsilärvis paiseiltaan multicolores, et biutifullis mutettaa haartiltaa sensen personaksen ko mai?

Tajuaakohan Turisti, että sen pää on jäässä ja paleltumat kasvoissa ovat niin kirjavat, että ne mykistävät jo kaikessa kauneudessaan minut, herkän ihmisen.

KÄÄPÄ

Sa salet njet haarttis sensos!

Et sinä ole herkkä!

Turisti menettää tajuntansa. Tatti tanssahtelee.

TATTI

Daa daa, jah molen – jah moolen – jah moolen –

Kyllä minä olen, olen – olen – olen –

KÄÄPÄ

Aah, jaag wollen bisselaagerii...

Nyt maistuisi olut.

TATTI

Maits tsekkis in blakkarit, kontrollennas Turismos mantel couttispilotis?

Voitaisiin tarkistaa Turistin takintaskut?

Tatti tonkii huolimattomasti Turistin taskuja, homma jää puolitiehen.

KÄÄPÄ

Ingentingel... Serveraa mal jaaristas bisselaagerii, da?

Ei mitään... Tarjoa minulle tuopillinen olutta?

TATTI

Njet permessoo servii bisselaagerii!

Ei ole lupaa tarjoilla olutta.

KÄÄPÄ

Ah, Duukkelis tokkista merdestä. Lössis oolis persoonas hablaa raittis: salles tovarits mits riilis natures ol itarus, oih viddu jäbä o ko piccolo mussi nestis gutsis, jok siidii iittaa.

Älä valehtele. Heimo on oikeassa: sinä olet tyyppi, jonka todellinen luonto on pihitys, kaveri on kuin pieni hiiri pesässään, joka jyvää nakertaa.

Kääpä parodioi Tattia pelokkaana metsähiirenä.

TATTI

Anturuuttii! Vem nai bamlaa?

Ei ole totta. Kuka tällaista puhuu?

KÄÄPÄ

Oolista lössi.

Koko heimo.

TATTI

Oolista lössi?! Vem und ool? Naiks esim? Mai inte intereesaa ”lössis”.

Du moste presis, nolitsiltas punkt, kos enibodista njet nobodistas, siks täks njet kännitsä judgee mai!

Koko Heimo?! Kuka ”heimosta” niin kuin esimerkiksi? Sinun tulee olla tarkka, koska kaikki ei ole kukaan, etkä siten voi tuomita minua!

KÄÄPÄ

Mai njet eniboditsaa nitsaa ynnäs kaa shungaa, kos tas njet mai manneritsa natuures. Maitselis haartti o insaides beatifulles und elekanttis, mat siks täks mai bamlaa, et mucho shittii läppää säddii negaa darkkii maindsettii just duukkelis und duu persoonas itaruutees mit mainaa bisselaager-burokraatoksees. Njet, mai inte tookkaa mits lössis bamlaa... Kos mail täs Turismos holodnaa vispoo und mai njet nolitsaa mit taa understaa, koos onlit autumit frostit häl feissis bloonaa.

En nyt rupea tässä ketään erikseen yksilöimään, koska sellainen ei ole tapanani. Omatuntoni on puhdas, vaikka kerronkin, että on ollut kaikenlaista puhetta heimon parissa tästä sinun oikeudestasi hallita oluita. En nyt ala kertoa sinulle, mitä kaikkea tästä asiasta puhutaan... Meillä on tässä Turisti, joka on kylmissään, emmekä tiedä, mitä hän tietää ja ymmärtää, koska hänen kasvoistaan ei saa selkoa.

TATTI

Seliseli o sal läppäs. The real thingis olles et Mäster ordinaares maitselis läträä mushroomitsas bisselaageril. Und tas o diippi riisonii miks täks mai njet kän bisselaagerii duukkelis servaa ynnnes duunastaa vaik wonttais undis jaak njet willis koos josselis mai bisselaageritsaa handlais und rulettais ni selfist onlist drinkka kos mai njet fiilaa bissepolyamoritsaa. Sinulla selityksiä riittää. Tosiasiassa mestari on määrännyt minut kastelemaan sieniviljelmiä oluella. Tämä on syy sille, miksi minä en voi tarjota sinulle olutta vaikka haluaisinkin. Lisäksi on myös hyvin epätodennäköistä, että jakelisin sitä kenelle tahansa, vaan joisin ne itse.

KÄÄPÄ

Mäster oordinaares?
Mestari määrännyt?

TATTI

Jah.
Kyllä, juuri hän.

TURISTI

Vettä –

Tatti potkaisee Turistia.

”

Olet typerys,

kun annat satosi bāgistās mushroomitsas

mestarille

duukkelis offeris Māsterill

ilmaiseksi.”

foorii graattis.

Entä Turistille?

”

Turisti on yhtä aikaa hulvattoman koominen

ja julkea tutkielma yhteiskunnallisesta

tilasta, jossa 'kehitys' tunkeutuu yhteisöön[.]”

HANNA HELAVUORI JÄLKISANASSAAN

NTAMO 2024

9 789522 159137

ISBN 978-952-215-913-7

copy